

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 27-Кс

« 11 » 12 2014 р.

Конституційний Суд України
01033, Київ-33, вул. Жилянська, 14

Суб'єкти права на конституційне подання
50 народних депутатів України

Уповноважені за дорученням:

Народні депутати України:
ДОЛЖЕНКОВ Олександр Валерійович

ШПЕНОВ Дмитро Юрійович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо невідповідності Конституції України (неконституційності)
пункту 7 розділу II та розділу III Закону України "Про запобігання
фінансової катастрофи та створення передумов для економічного
зростання в Україні"

Відповідно до статей 147 і 150 Конституції України, пункту першого статті 13, статей 39, 40 Закону України від 16 жовтня 1996 року № 422/96-ВР "Про Конституційний Суд України" звертаємося до Конституційного Суду України із клопотанням про визнання пункту 7 розділу II та розділу III Закону України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні" неконституційними.

Верховною Радою України 27 березня 2014 року прийнято Закон України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні" (далі – Закон № 1166), яким, зокрема,

внесено зміни до низки законів, що регулюють питання соціального захисту громадян, а саме:

1) пунктом 7 (набрав чинності з 1 липня 2014 року) розділу II Закону № 1166 внесено зміни до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 20, ст. 102);

2) розділом III Закону № 1166 зупинено дію частини другої статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 49 - 51, ст. 376; 2014 р., N 11, ст. 135).

На виконання вимог пункту 4 частини другої статті 39 Закону України "Про Конституційний Суд України" наводимо правове обґрунтування невідповідності пункту 7 розділу II та розділу III Закону України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні" статтям 8, 21, 22, 46 Конституції України (неконституційності).

ПРАВОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Щодо невідповідності статті 22 Конституції України

Пунктом 7 розділу II Закону № 1166 внесено зміни до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми", які передбачають наступне:

1) скасування надання допомоги при народженні дитини у підвищеному розмірі при народженні другої та третьої (і наступних) дітей (зміни до статей 12 та 12³ Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" - пп. 2 і 3 п. 7 розділу II Закону № 1166).

Тобто, незалежно від кількості і черговості народжуваних дітей розмір допомоги став єдиним – 41280 грн. Положеннями Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" до внесення зазначених змін було передбачено надання допомоги на другу дитину у розмірі 60 розмірів прожиткового мінімуму (61920 грн.), на третю - 120 розмірів прожиткового мінімуму (123840 грн.).

2) повне скасування такого виду державної соціальної допомоги як допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (зміни до статті 3 та виключення розділу IV "Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку" Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" - пп. 1 і 4 п. 7 розділу II Закону № 1166).

Отже, з набранням чинності з 1 липня 2014 року пункту 7 розділу II Закону № 1166 було ліквідовано деякі соціальні права громадян.

Крім того, розділом III Закону № 1166 зупинено дію частини другої статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" з формулюванням "до стабілізації економічної ситуації в країні". Частина друга статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" передбачає щорічний (з 1 березня) перерахунок раніше призначених пенсій у разі, якщо середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за минулий рік зросла, на коефіцієнт, який відповідає не менш як 20 відсоткам показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові

внески, порівняно з попереднім роком, але не менше зростання рівня інфляції (індексу споживчих цін) за минулий рік.

Таким чином, з набранням чинності з 1 квітня 2014 року розділу III Закону № 1166 особи, які отримують пенсії, або яким пенсії будуть призначені у майбутньому, втратили право на їх щорічний перерахунок, передбачене частиною другою статті 42 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Аналізуючи категорію "звуження змісту прав і свобод" Конституційний Суд України в мотивувальній частині свого Рішення від 11 жовтня 2005 року N 8-рп/2005 (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) констатував: "Зміст прав і свобод людини - це умови і засоби, які визначають матеріальні та духовні можливості людини, необхідні для задоволення потреб її існування і розвитку. Обсяг прав людини - це кількісні показники відповідних можливостей, які характеризують його множинність, величину, інтенсивність і ступінь прояву та виражені у певних одиницях виміру.

Звуження змісту прав і свобод означає зменшення ознак, змістовних характеристик можливостей людини, які відображаються відповідними правами та свободами, тобто якісних характеристик права. Звуження обсягу прав і свобод - це зменшення кола суб'єктів, розміру території, часу, розміру або кількості благ чи будь-яких інших кількісно вимірюваних показників використання прав і свобод, тобто їх кількісної характеристики" (абзаци п'ятий, шостий пункту 4).

Крім того, Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 (справа про постійне користування земельними ділянками) роз'яснив своє розуміння словосполучення "звуження змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина", що міститься в частині третій статті 22 Конституції України. Так, Конституційний Суд України вважає, що "конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (частина друга), при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод (частина третя). Скасування конституційних прав і свобод - це їх офіційна (юридична або фактична) ліквідація. Звуження змісту та обсягу прав і свобод є їх обмеженням. У традиційному розумінні діяльності визначальними поняття змісту прав людини є умови і засоби, які становлять можливості людини, необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку. Обсяг прав людини - це їх сутнісна властивість, виражена кількісними показниками можливостей людини, які відображені відповідними правами, що не є однорідними і загальними". При цьому Конституційний Суд України зазначив, що "загальновизнаним є правило, згідно з яким сутність змісту основного права в жодному разі не може бути порушена".

У зв'язку із цим Конституційний Суд України вважає, що визнання Законом правових актів такими, що втратили чинність, зупинення їх дії, внесення до них змін і доповнень стосовно закріплених в них прав і свобод людини і громадянина є скасуванням або обмеженням цих прав і свобод.

Таким чином, Верховна Рада України, приймаючи Закон № 1166 фактично допустила звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, яке характеризується:

1) повною відміною наданих державою соціальних гарантій:

- допомоги при народженні дитини у підвищеному розмірі при народженні другої та третьої (і наступних) дітей;

- допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

2) обмеженням на невизначений строк соціальних гарантій:

- призупинення щорічного обов'язкового перерахунку пенсій.

Таким чином, виходячи з наведеного, суб'єкти конституційного подання доходять висновку, що положення пункту 7 розділу II та розділу III Закону № 1166 скасовують та обмежують конституційні права громадян на соціальний захист та пенсійне забезпечення, чим грубо порушують приписи частин другої та третьої статті 22 Конституції України, згідно з якими конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані, при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Щодо невідповідності статті 21 Конституції України

Відповідно до статті 21 Основного Закону України усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Проте, у протиріччя статті 21 Конституції України Верховна Рада України відійшла від припису про непорушність прав і свобод людини та шляхом прийняття закону фактично порушила конкретні права на соціальний захист.

Мова йде про те, що пунктом 7 розділу II та розділом III Закону № 1166 порушено такі соціальні права:

1) право батьків на отримання допомоги при народженні дитини у підвищеному розмірі при народженні другої та третьої (і наступних) дітей;

2) право особи, яка здійснює догляд за дитиною, на отримання допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

3) право пенсіонерів на щорічний перерахунок раніше призначених пенсій у разі, якщо середня заробітна плата (дохід) в Україні, з якої сплачено страхові внески, за минулий рік зросла.

Щодо невідповідності статті 46 Конституції України

У статті 46 Конституції України законодавець визначив одне із основних прав громадян - право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

У своєму Рішенні від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 Конституційний Суд України висловлює позицію про те, що "невиконання державою взятих на себе соціальних зобов'язань порушує принцип соціальної, правової

держави (стаття 1 Конституції України). Так, Конституційний Суд України, зокрема, вважає, що утверджуючи і забезпечуючи права і свободи громадян, держава окремими законами України встановила певні соціальні пільги, компенсації і гарантії, що є складовою конституційного права на соціальний захист і юридичними засобами здійснення цього права, а тому відповідно до частини другої статті 6, частини другої статті 19, частини першої статті 68 Конституції України вони є загальнообов'язковими, однаковою мірою мають додержуватися органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами. Невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб ставить громадян у нерівні умови, підриває принцип довіри особи до держави, що закономірно призводить до порушення принципів соціальної, правової держави. Принципи соціальної держави втілено також у ратифікованих Україною міжнародних актах: Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права 1966 року, Європейській соціальній хартії (переглянутій) 1996 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, та рішеннях Європейського суду з прав людини. Зокрема, згідно зі статтею 12 Європейської соціальної хартії (переглянутої) 1996 року держава зобов'язана підтримувати функціонування системи соціального забезпечення, її задовільний рівень, докладати зусиль для її поступового посилення тощо".

Як видно із приписів Конституції, право на соціальний захист включає право на забезпечення особи у випадках, передбачених законом. Так, Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" (до внесення змін Законом № 1166) передбачав надання одному із батьків або особі, що здійснює фактичний догляд за дитиною, щомісячної допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Розмір зазначеної допомоги дорівнював різниці між прожитковим мінімумом, встановленим для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менше 130 гривень.

Для багатьох громадян, особливо одиноких матерів, зазначена допомога була єдиним джерелом доходів і її відміна порушила норми Конституції України, які гарантують право на забезпечення особи у випадках, передбачених законом.

Тобто з прийняттям змін до Закону України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" в частині ліквідації допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку відбулося порушення статті 46 Конституції України, яке полягає у невиконанні державою свого обов'язку матеріально забезпечувати громадян у випадках, передбачених законом.

Щодо невідповідності статті 8 Конституції України

Друге речення частини другої статті 8 Конституції України визначає, що Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Враховуючи вищенаведене обґрунтування щодо невідповідності окремих положень Закону № 1166 статтям 21, 22 та 46 Конституції України суб'єкти права на конституційне подання дійшли висновку, що при

прийнятті цього Закону Верховною Радою України порушено також приписи частини другої статті 8 Конституції України, оскільки вона прийняла закон, окремі положення якого суперечать Конституції України.

Окремо слід зазначити, що Конституційний Суд України неодноразово розглядав справи і приймав рішення, у яких визнавав окремі положення законів щодо зупинення або обмеження пільг, компенсацій і гарантій такими, що не відповідають Конституції України (рішення Конституційного Суду України від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій), від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004 (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів), від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004 (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій), від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання). Проте, незважаючи на зазначені рішення Конституційного Суду України, Верховною Радою України регулярно приймаються закони, якими здійснюється зупинення дії інших законів України щодо надання пільг, компенсацій і гарантій або внесення до них змін, скасування чи обмеження пільг, компенсацій і гарантій, а також встановлюється інше правове регулювання відносин, ніж передбачено законами України. Одним із прикладів таких порушень Конституції України є Закон № 1166, з приводу окремих положень якого є наявність спору щодо їх конституційності.

Таким чином, суб'єкти права на конституційне подання вважають, що пункт 7 розділу II та розділ III Закону України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні" мають бути визнані таким, що не відповідають Конституції України у зв'язку з їх невідповідністю частині другій статті 8, статті 21, частинам другій і третій статті 22, частині першій статті 46 Конституції України.

Згідно зі статтею 15 Закону України "Про Конституційний Суд України" підставами для прийняття Конституційним Судом України рішення щодо неконституційності правових актів повністю чи в їх окремих частинах є, зокрема, їх невідповідність Конституції України.

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України, статтями 13, 39, 40, та 71 Закону України "Про Конституційний Суд України",

ПРОСИМО:

визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційним) пункт 7 розділу II та розділ III Закону України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні".

Брати участь у конституційному провадженні за цим поданням доручаємо народним депутатам України Долженкову Олександрю Валерійовичу

та Шпеню

Дмитру Юрійовичу

Перелік документів, що додаються:

1. витяг із Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР;
2. витяг із Закону України від 27 березня 2014 року N 1166-VII "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні";
3. витяг із Закону України від 16.10.1996 № 422/96-ВР "Про Конституційний Суд України";
4. витяг із Закону України від 09.07.2003 N 1058-IV "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування";
5. витяг із Закону України від 21.11.1992 N 2811-XII "Про державну допомогу сім'ям з дітьми";
6. Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 (Урядовий кур'єр від 05.10.2005 - № 188);
7. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (Офіційний вісник України від 02.11.2005 - 2005 р., № 42, стор. 95, стаття 2662, код акта 34074/2005);
8. Рішення Конституційного Суду України від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 (Офіційний вісник України від 27.07.2007 - 2007 р., № 52, стор. 138, стаття 2132, код акта 40412/2007);
9. два примірники конституційного звернення та доданих до нього матеріалів.

ПІДПИСИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1.	Бойко Ю А.	160	
2	Корсунково Н Ю	167	

два підписи

3	Дунаев Сергій Володимирович	1309
4	Ліпін Сергій Миколайович	1105
5	Палесніков Дмитро Захарійович	180
6	Танієв Михайло Миколайович	181
7	Тавленко Юрій Олексійович	183
8	Морієв Валерій Владимирович	251
9	Сомко Сергій Миколайович	265
10	Ткачук-ва Гелена Дмитрівна	168
11	Новицький Вадим Владимирович	170
12	Звяницький Юрій Петрович	255
13	Синько Валентина Іванівна	259
14	Литвин І. А.	174
15	Подкіл Д. М.	376
16	Подкіл М. М.	162

17	Лірошмигетко Серг Романович	179
18	Гусак Вєм Олександр Гостийович	171
	~~Гусак Вєм Ог~~	
19	Лєвчу Зозоре Іллі Лєвкович	314
20	Бандули Євген Микалайович	308
21	Бєзсод Іван Іванович	239
22	Кєрнєвичко Пав. Іллі	184
23	Сєрик Микола Леонідович	169
24	Шуфєна Ігор Микитович	186
25	Льобєвська Юлія Володимирівна	175
26	Козак Тарас Романович	173
27	Рижук Олександр Юрійович	161
28	Рєбєнкович Василь Зіковичович	163
29	Негєв Олександр Ігоревич	185

30	Шоркоко Іоріи Миколайович	148
31	Солесз Геріи Радимович	257
32	Льовзкіи Сергій Рододимирович	171
33	Балесцькесі. Ебтот Віталеіович	543
34	~~Мелесек~~ Рододимир Юрєєвєв	175
35	Мелесев Дмитро Олексіович	377
36	Кисельов Киріи Миколайович	176
37	Шуфорит Кесов Іванович	166
38	Галькенко Аурейі Владимирович	247
39	Воронаев Геріи Миколайович	172
40	Савилов Коселити Юрєєвєв	246
41	Матвієвич Сергій Анастольович	263
42	Вікєт Алексі Петровєв	164
43	Шленов Дмитро Юрєєвєв	252

44	Колотилова Валентина Володимирівна	152	
45	Кісеєв Іван Іванович	148	
46	Світлана Дмитрівна Володимирівна	368	
47	Людмила Іванівна Володимирівна	398	
48	Гукет Валентина Валентинівна	338	
49	Бєбєва Геннадія Сергіївна	394	
50	Горбуненко Вікторівна Дмитрівна	339	
Всього 50 (п'ятдесят) підписів народних депутатів Зборівщини.			
Зорівщина Управління кадрів			В. Мазариненко
			11.12.2014р.

